

Croesawu a gwerthfawrogi:

Cynorthwyo dysgwyr anabl mewn addysg a hyfforddiant meddygol

Pennod 4:

Sut all ysgolion meddygol gyflawni eu dyletswyddau?

Cynnwys

Prif negeseuon y bennod hon	64
Strwythurau cymorth cyffredinol: Beth mae da yn ei olygu?	66
Yn barhaus neu'n rheolaidd	66
Derbyniadau	66
Hyrwyddo iechyd a lles	66
Sicrhau bod y cwrs yn gynhwysol ac yn groesawgar	65
Ystyried elfennau penodol y cwrs	69
Ar ôl derbyn y myfyriwr ar y cwrs	71
Clirio iechyd a gwasanaethau iechyd galwedigaethol	71
Ymsefydlu fel cyfle i rannu gwybodaeth	72
Cymorth ariannol	72
Ar ôl y codir anghenion cymorth	73
Cam 1: Ffurio grŵp cymorth	75
Cam 2: Penderfynu ar brif gysylltiadau	75
Cam 3: Trefniadau cyfrinachedd	75
Cam 4: Cynhadledd achos/cyfarfod ar y cyd	76
Cam 5: Penderfyniad ynghylch a ellir cynorthwyo myfyriwr i fodloni'r	
<i>Canlyniadau ar gyfer graddedigion</i>	78
Cam 6: Cynllun gweithredu	81
Cam 7: Monitro ac adolygu	81
Pan fydd cymorth yn ei le	82
Anghenion sy'n esblygu	82
Cymryd amser i ffwrdd o'r cwrs	82

Mae'r bennod hon ar gyfer: Ysgolion meddygol

Prif negeseuon y bennod hon

- Dylai ysgolion meddygol hyrwyddo iechyd a lles ar gyfer eu myfyrwyr yn barhaus. Dylid grymuso myfyrwyr i ofalu am eu hiechyd a'u lles trwy gyfrwng gweithgareddau gan yr ysgol.
- Rhaid i ysgolion meddygol gynorthwyo dysgwyr anabl. Rhan o hyn yw sicrhau bod y cwrs mor gynhwysol a chroesawgar ag y bo modd. Mae hyn yn cynnwys hygyrchedd yr amgylchedd ffisegol, offer sy'n gallu helpu myfyrwyr, a sut y gwneir pethau yn yr ysgol er mwyn sicrhau na fydd dysgwyr anabl dan anfantais. Mae gan ysgolion ddyletswydd i ragweld anghenion dysgwyr anabl, hyd yn oed os nad oes unrhyw fyfyrwr anabl ar y cwrs ar y pryd.
- Gall ysgolion meddygol ystyried y strwythur cymorth a'r prosesau ar gyfer elfennau penodol y cwrs megis lleoliadau clinigol ac asesiadau.
 - Yn aml, darparir lleoliadau clinigol i ffwrdd o wasanaethau'r ysgol feddygol, felly gall ysgolion ystyried pa gymorth fydd ar gael i'w myfyrwyr pan fyddan nhw yno.
 - Mae asesu yn un o'r cydrannau addysgol sy'n destun gofynion y Ddeddf Cydraddoldeb. Rhaid i'r holl asesiadau fod yn seiliedig ar safonau cymhwysedd wedi'u diffinio, a dylid gwneud addasiadau rhesymol o ran y ffordd y gall myfyriwr fodloni'r safonau hynny.
- Gall ysgolion meddygol ddefnyddio ffurflen clirio iechyd a gwasanaethau iechyd galwedigaethol er mwyn nodi myfyrwyr y mae angen cymorth arnynt. Mae'n arfer da cynnwys gwasanaethau iechyd galwedigaethol sy'n gallu troi at feddyg arbenigol achrededig, y mae ganddynt brofiad presennol neu ddiweddar ym maes iechyd meddygon.
- Dylai ysgol sicrhau bod modd i fyfyriwr rannu gwybodaeth am anableddau (gan gynnwys cyflyrau iechyd hirdymor) os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Ar ôl iddynt rannu'r wybodaeth hon, rhaid i'r ysgol feddygol roi sylw i ofynion y myfyriwr i gael cymorth cyn gynted ag y bo modd yn rhesymol.
- Mae'n fater i bob ysgol neu brifysgol asesu sut y maent yn delio â phob achos unigol. Mae'n bwysig cael proses er mwyn gwneud penderfyniadau cytbwys a theg, a fydd yn weithredol ar draws pob achos. Un dull gweithredu yr ydym yn annog ysgolion meddygol i'w ystyried fel arfer da yw'r model rheoli achosion. Gall ysgolion ddefnyddio proses cam wrth gam i ddatblygu cynllun gweithredu er mwyn cynorthwyo pob myfyriwr.
 - **Cam 1:** Ffurfio grŵp cymorth ar gyfer y myfyriwr
 - **Cam 2:** Penderfynu ar brif gyswllt(cysylltiadau)
 - **Cam 3:** Cytuno ar drefniadau cyfrinachedd
 - **Cam 4:** Gwneud penderfyniad ar y cyd ynghylch sut y byddai galwadau'r cwrs yn effeithio ar y myfyriwr.

- **Cam 5:** Penderfynu a ellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r safonau cymhwysedd a nodir yn nogfen *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*. Os gellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r canlyniadau, rhaid i'r ysgol eu cynorthwyo i wneud hynny. Os bydd yr ysgol yn penderfynu na ellir cynorthwyo'r myfyriwr i gyflawni'r canlyniadau, rhaid iddi annog y myfyriwr i ystyried dewisiadau amgen, gan gynnwys sicrhau gradd amgen a chael cyngor gyrfaoedd arall.
- **Cam 6:** Creu cynllun gweithredu. Gallai'r cynllun gweithredu ymhelaethu am y cymorth yn ystod pob rhan o'r cwrs, yn ogystal â threfniadau gofal ar gyfer y myfyriwr.
- **Cam 7:** Gweithredu, monitro ac adolygu. Ceir cyfrifoldeb a rennir rhwng yr ysgol feddygol a'r myfyriwr dros weithredu'r cynllun gweithredu.
- Gall ysgolion asesu effeithiolrwydd y cymorth a roddir i fyfyrwyr, er enghraifft trwy gyfrwng sesiynau 'dal i fyny' rheolaidd neu adolygiadau a gynhelir bob tymor neu bob blwyddyn.
- Rhaid i ysgolion fod yn barod i ymateb i anghenion eu myfyrwyr sy'n esblygu.

Yn barhaus neu'n rheolaidd ar gyfer yr ysgol feddygol

✓ Hyrwyddo iechyd a lles ymhlith myfyrwyr

✓ Ystyried prosesau a strwythurau cymorth ar gyfer rhannau penodol y cwrs e.e. asesiadau a lleoliadau clinigol

✓ Sicrhau bod y cwrs yn gynhwysol trwy:

✓ Adolygu hygyrchedd safleoedd prifysgol

✓ Rhoi offer yn ei le y bydd angen i fyfyrwyr ei ddefnyddio er mwyn dilyn y cwrs efallai

✓ Ystyried sut y caiff pethau eu gwneud er mwyn sicrhau na fydd arferion yn rhoi dysgwyr anabl dan anfantais

Ar gyfer pob myfyriwr y gallai fod ganddynt anghenion cymorth

1 Derbyn y myfyriwr

✓ Ystyried defnyddio ffurflen clirio iechyd a gwasanaethau galwedigaethol er mwyn nodi myfyrwyr y mae angen cymorth arnynt

✓ Rhoi cyfleoedd i fyfyrwyr rannu gwybodaeth am anghenion cymorth yn ystod y cyfnod ymsefydlu

✓ Rhoi gwybodaeth am gysylltiadau ac am y cymorth ariannol sydd ar gael

2 Codir anghenion cymorth y myfyriwr

- ✓ Cychwyn trefniadau cymorth
 - Cam 1: Ffurio grŵp cymorth
 - Cam 2: Penderfynu ar brif gyswllt(cysylltiadau)
 - Cam 3: Trefniadau cyfrinachedd
 - Cam 4: Gwneud penderfyniad ar y cyd am anghenion y myfyriwr ar gyfer y cwrs ar draws gwahanol rannau (e.e. darlithoedd, labordai, lleoliadau clinigol, asesiadau)
 - Cam 5: Penderfynu a ellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r Canlyniadau ar gyfer graddedigion
 - Cam 6: Creu cynllun gweithredu
 - Cam 7: Gweithredu, monitro ac adolygu

3 Cymorth yn ei le

✓ Asesu effeithiolrwydd cymorth (e.e. trwy ddal i fyny gyda'r myfyriwr yn rheolaidd a chynnal adolygiad tymhorol/blynyddol)

✓ Ymateb i anghenion sy'n esblygu a newidiadau arwyddocaol

Strwythurau cymorth cyffredinol: beth mae da yn ei olygu?

Rhaid i ysgolion meddygol gynorthwyo dysgwyr anabl i gymryd rhan mewn addysg a hyfforddiant. Mae hyn yn cynnwys gwneud addasiadau rhesymol. Bydd gan bob ysgol feddygol strwythurau a systemau unigol ynghylch sut i wneud hyn.

[Comisiynom waith ymchwil](#) er mwyn deall yr hyn sy'n helpu i ddarparu cymorth llwyddiannus i fyfyrwyr ar draws ysgolion meddygol. Mae'r gwaith ymchwil yn amlygu egwyddorion arfer da y gall ysgolion meddygol eu haddasu i'w ffyrdd o weithio:*

- Meithrin diwylliant cadarnhaol tuag at gyflyrau iechyd ac anabledd
- Cynorthwyo myfyrwyr i rannu gwybodaeth yn gynnar
- Meddu ar broses sefydledig a chlir er mwyn cynorthwyo dysgwyr anabl
- Cyfathrebu effeithiol
- Cymorth unigoledig wedi'i deilwra
- Amgylchedd dysgu cynhwysol
- Buddsoddi mewn hyfforddiant staff a gweithdai
- Monitro ac adolygu.

Yn barhaus neu'n rheolaidd

Derbyniadau

Bydd y Cyngor Ysgolion Meddygol yn cyhoeddi arweiniad pwrpasol sy'n cynnwys cyngor am y prosesau derbyn er mwyn croesawu ymgeiswyr sydd â chyflyrau iechyd hirdymor ac anableddau.†

Hyrwyddo iechyd a lles

Dylai ysgolion meddygol hyrwyddo iechyd a lles eu myfyrwyr yn barhaus.

Mae meddygaeth yn gwrs anodd lle y bydd myfyrwyr dan straen, a dylid eu grymuso i ofalu am eu hiechyd a'u lles trwy gyfrwng gweithgareddau gan yr ysgol.

Ceir rhai enghreifftiau o ymgyrchoedd ynghylch lles myfyrwyr yn yr atodiad (panel A7).

* Gellir gweld rhagor o fanylion am yr hyn ddywedodd myfyrwyr wrthym fel rhan o'r gwaith ymchwil yn atodiad y ddogfen (paneli A1-A2).

† Gallwch weld y prif negeseuon o arweiniad y Cyngor Ysgolion Meddygol i dimau derbyniadau ysgolion meddygol ym Mhennod 2 y ddogfen hon.

Sicrhau bod y cwrs yn gynhwysol ac yn groesawgar

Cyn y bydd unrhyw fyfyrwr newydd yn cyrraedd, dylai ysgolion meddygol roi ystyriaeth ddifrifol i sicrhau bod popeth am y cwrs yn gynhwysol ac yn groesawgar i ddysgwyr anabl. Mae gan ysgolion ddyletswydd i ragweld anghenion dysgwyr anabl, hyd yn oed os na fydd unrhyw fyfyrwr anabl ar y cwrs ar adeg benodol.

Mae hyn yn cynnwys yr amgylchedd ffisegol, cymhorthion cynorthwyol, a ffordd o wneud pethau (darpariaethau, arferion neu feini prawf).

	Yr amgylchedd ffisegol	Cymhorthion cynorthwyol	Darpariaethau, meini prawf neu arferion (y 'ffordd y gwneir pethau')
Mae hyn yn golygu...	<ul style="list-style-type: none"> Adeiladau hygyrch (os ydynt yn berchen arnynt, yn eu rhentu neu'n eu prydlesu) mewn unrhyw leoliad (ar gampws neu mewn tref, safleoedd unigol neu luosog) Cyfleusterau prifysgol e.e. ystafelloedd dosbarth, theatrau darlithio, safleoedd arlwygo a llety preswyl Cyfleusterau arbenigol e.e. labordai 	<ul style="list-style-type: none"> Offer neu wasanaethau ychwanegol er mwyn helpu myfyrwyr i gymryd rhan lawn ym mywyd prifysgol a'r broses ddysgu Bydd y math o offer a gynigir gan ysgolion yn dibynnu ar bob unigolyn a'u cyflwr 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'n cynnwys prosesau cofrestru, prosesau ymsefydlu, dyluniad y cwricwlwm, strwythur a darpariaeth rhaglenni, manylebau modiwlau, codau ymddygiad, llawlyfrau myfyrwyr, rheoliadau cyffredinol ar gyfer rhaglenni (ee meini prawf dilyniant ac asesu), gweithdrefnau disgyblu, cwynion a phrosesau apêl.
Ysgolion meddygol	<ul style="list-style-type: none"> Gallant drefnu archwiliad risg a mynediad* o safleoedd a chreu cynllun mynediad. 	<ul style="list-style-type: none"> Dylent roi offer yn ei le y maent yn rhagweld y bydd ei angen ar fyfyrwyr er mwyn iddynt allu dilyn y cwrs Dylent siarad gyda myfyrwyr unigol am eu hanghenion o ran offer 	<ul style="list-style-type: none"> Dylai ystyried sut y cyflawnir busnes o ddydd i ddydd, gan sicrhau ei fod yn ymwybodol o anabledd a salwch, ac nad yw'n rhoi dysgwyr anabl dan anfantais
Rhagor o wybodaeth	Deunydd briffio yr Uned Herio Cydraddoldeb† ynghylch dylunio adeilad ar gyfer addysg uwch (t 20-21: rhestr gyfeirio)	Taflenni ffeithiau Disabled Living Foundation‡ er mwyn helpu i ddewis offer a gwasanaethau (e.e. ar gyfer cyfathrebu a golwg, offer cerdded, dewis cadair olwyn llaw neu gadair olwyn fodur)	

* Canolfan Amgylcheddau Hygyrch, Archwilio mynediad. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://cae.org.uk/Mour-services/access-auditing/>

† Uned Herio Cydraddoldeb, Rheoli dyluniad adeiladau cynhwysol ar gyfer addysg uwch. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.ecu.ac.uk/publications/managing-inclusive-building-design-for-higher-education/

‡ Disabled Living Foundation, Rhestr lawn o daflenni ffeithiau. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.dlf.org.uk/content/full-list-factsheets

Panel 10: Enghreifftiau o'r ffordd y gwneir pethau

Dyma rai enghreifftiau o gwestiynau a ofynnir i ni am y ffordd y gwneir pethau mewn ysgol feddygol. Yn aml, mae sefyllfaoedd yn fwy cymhleth na'r enghreifftiau, felly mae angen gwneud penderfyniadau ar sail achosion unigol bob amser.

- Absenoldebau anawdurdodedig ac absenoldebau awdurdodedig: Gallai polisi absenoldebau ysgol gynnwys uchafswm o ran nifer yr absenoldebau awdurdodedig. Mae'n debygol y bydd angen amser i ffwrdd ar ddysgwr anabl i fynychu apwyntiadau meddygol. Os yw hynny'n briodol ar gyfer myfyriwr penodol, gallai'r ysgol wneud addasiad rhesymol er mwyn caniatáu i'r myfyriwr fynychu eu holl apwyntiadau heb gymryd absenoldebau anawdurdodedig.
- Rhoi gwybodaeth ymlaen llaw: Efallai y bydd ysgol yn rhannu amserlenni neu ddeunydd academiaidd gyda myfyrwyr ar ddyddiad penodol. Gallai dysgwyr anabl gael budd o gael y wybodaeth hon ymlaen llaw – er enghraifft er mwyn cynllunio eu hastudiaethau neu wneud trefniadau teithio i leoliadau. Os yw hynny'n briodol i fyfyrwr penodol, gallai'r ysgol wneud addasiad rhesymol i rannu'r wybodaeth hon yn gynharach.
- Astudio'n rhan-amser: Mae rhai ysgolion meddygol wedi gwneud trefniadau i fyfyrwyr unigol gwblhau gradd feddygol dan drefniant sy'n cyfateb ag ychydig yn llai na threfniant amser llawn, am yr holl gwrs neu rannau ohono. Os yw hynny'n briodol i fyfyrwr penodol, gallai'r ysgol bennu bod hwn yn addasiad rhesymol er mwyn i ddysgwr anabl gwblhau'r cwrs.

Ystyried elfennau penodol y cwrs

Lleoliadau clinigol

Mae cyrsiau meddygaeth a chyrsiau gofal iechyd eraill yn cynnwys addysgu yn yr amgylchedd clinigol lle y darparir gofal, megis ysbyty, canolfan iechyd, practis meddyg teulu neu'r gymuned. Mae hyn yn golygu bod y myfyriwr yn cael cyswllt gyda chleifion a'u teuluoedd / gofalwyr, lle y bydd yn rhaid iddynt ddysgu sut i gyfathrebu yn y cyd-destun hwnnw a chyflawni tasgau perthnasol dan oruchwyliaeth. Yn aml, bydd ysgolion meddygol yn gwneud hyn ar draws safleoedd lluosog ymhell o'r brifysgol. Ni reolir y safleoedd hyn gan yr ysgolion meddygol yn uniongyrchol, ond bydd gan yr ysgolion gytundebau yn eu lle gyda'r darparwyr GIG i'w myfyrwyr dreulio cyfnodau ar leoliad yno.

Efallai y bydd ysgolion meddygol yn dymuno:

- darparu gwasanaethau cymorth yn lleoliad y lleoliadau clinigol, y maent yn cyd-fynd â threfniant lleoliadau, er enghraifft cyswllt dynodedig wedi'i leoli yn yr ysbyty, practis ac ati. Neu, gallai ysgolion gynnig ffyrdd eraill i fyfyrwyr gysylltu â gwasanaethau cymorth pan fyddant ar leoliad (ee cyswllt neu linell gymorth y tu allan i oriau swyddfa)
- trefnu cymorth ar gyfer lleoliadau clinigol mor gynnar ag y bo modd. Yn ddelfrydol, byddai hyn ar ddechrau'r cwrs. Pan geir blynyddoedd clinigol ac anghlinigol ar wahân, byddai o gymorth trafod cymorth tuag at ddiwedd y flwyddyn cyn-glinigol olaf
- rhoi eu lleoliadau lleoliad a'u rotâu i ddysgwyr anabl mor gynnar ag y bo modd

- cynnwys gwybodaeth benodol i ddysgwyr anabl yn ystod sesiynau paratoi ar gyfer lleoliadau clinigol (gweler y cyngor ynghylch sesiynau paratoi yn atodiad y canllaw, panel A6)
- cynnig cyfleoedd i ddysgwyr anabl gysgodi ar leoliadau clinigol (cyn iddynt gychwyn) fel eu bod yn dod yn gyfarwydd â'r amgylchedd a'r galwadau
- rhoi hyfforddiant i oruchwylwyr clinigol am anghenion myfyrwyr sydd â chyflyrau iechyd hirdymor ac anableddau
- meddu ar system 'basbortau' neu 'gardiau cymorth' y bydd myfyrwyr ar leoliad yn eu cario. Bydd y pasbort neu'r cerdyn yn cynnwys geiriad y cytunwyd arno gyda'r myfyriwr, sy'n disgrifio eu hanghenion. Gellir dangos hwn i aelodau o staff mewn lleoliadau clinigol yn ôl yr angen. Gweler [enghraifft o ddefnyddio cardiau cymorth i fyfyrwyr](#) gan Goleg Prifysgol Llundain.

Wrth i fyfyrwyr gael profiad o'r amgylchedd clinigol, efallai y bydd angen i'r grŵp cymorth gyfarfod eto i asesu a ellir cynorthwyo'r myfyriwr o hyd i gyflawni'r canlyniadau sy'n ymwneud â sgiliau clinigol.

Asesiadau

Mae asesu yn un o'r cydrannau addysgol sy'n destun gofynion y Ddeddf Cydraddoldeb. Efallai y bydd ysgolion meddygol yn dymuno:

- gweithredu rhai mesurau ar draws grŵp o fyfyrwyr neu bawb sy'n cyflawni'r asesiad am resymau ymarferol. Er enghraifft:
 - rhoi swm penodol o amser ychwanegol i grŵp o fyfyrwyr
 - rhoi myfyrwyr y mae angen iddynt gael egwyl rheolaidd yng nghefn yr ystafell neu mewn ystafell ar wahân
 - ychwanegu gorsaf orffwyso i bawb ar gylchdaith arholiad ymarferol
 - defnyddio papur lliw ar gyfer yr holl fyfyrwyr sy'n cael asesiad.
- ystyried cymorth ar wahân ar gyfer asesiadau ysgrifenedig ac ymarferol, er y bydd rhywfaint o orgyffwrdd rhwng y ddau leoliad
- annog myfyrwyr i roi adborth ynghylch pa mor effeithiol y bu'r cymorth cyn gynted ag y byddant yn dechrau cymryd asesiadau
- ystyried cardiau neu 'basbortau' cymorth ar gyfer asesiadau. Gallai hyn fod yn arbennig o berthnasol ar gyfer arholiadau ymarferol, lle y ceir arholwyr a gorsafoedd lluosog
- ystyried gweithredu cymorth a gytunwyd yn awtomatig heb eu hail-gymeradwyo ar gyfer pob rownd asesu.

Ceir arweiniad ychwanegol am y rhyngweithio rhwng safonau cymhwysedd ac addasiadau rhesymol mewn addysg uwch* gan yr Uned Herio Cydraddoldeb.

Rydym yn cael cwestiynau cyffredin am asesiadau mewn ysgolion meddygol:

* Uned Herio Cydraddoldeb, Deall y rhyngweithio rhwng safonau cymhwysedd ac addasiadau rhesymol. Ar gael ar-lein trwy droi at: <https://www.ecu.ac.uk/publications/understanding-the-interaction-of-competence-standards-and-reasonable-adjustmentsC>

Ar ôl y derbynnir y myfyriwr ar y cwrs

Clirio iechyd a gwasanaethau iechyd galwedigaethol

Mae'n arfer cyffredin holi'r holl ymgeiswyr sydd wedi cael cynnig lle i lenwi ffurflen clirio iechyd. Cynlluniwyd y broses er mwyn i'r ysgol nodi unrhyw un y bydd angen cymorth arnynt ymlaen llaw, a phenderfynu ar y math mwyaf priodol o gymorth.

Mae adborth gan fyfyrwyr meddygol yn dangos bod y cyswllt cychwynnol gyda gwasanaethau yn hollbwsig, ac y bydd yn cael effaith hirdymor ar y ffordd y mae'r unigolyn yn rhyngweithio gyda'r system er mwyn cael cymorth.

Panel 11:

Gwasanaethau iechyd galwedigaethol

Beth yw iechyd galwedigaethol?

- Mae iechyd galwedigaethol yn faes arbenigol sy'n ymwneud â'r rhyngweithio rhwng gwaith (gan gynnwys hyfforddiant galwedigaethol) ac iechyd.
- Mae'r gwasanaeth iechyd galwedigaethol yn cynnwys tîm o nyrsys a meddygon arbenigol cymwys sy'n cynnig cyngor am eich iechyd, eich diogelwch a'ch lles yn ystod y cyfnod pan fyddwch yn gweithio neu'n astudio.
- Mae'r cyngor yn ddiuedd, yn wrthrychol, yn seiliedig ar dystiolaeth feddygol a deddfwriaeth, ac yn rhwym i'r rheol cyfrinachedd rhwng meddyg a chlaf.

Pam ei bod o gymorth ceisio cyngor gan iechyd galwedigaethol

- Mae'r gwasanaeth yn cynnig cyngor annibynnol, waeth pwy sy'n talu amdano.
- Gall cael y cyngor priodol ar y dechrau arbed myfyriwr rhag dioddef gofid neu orbryder dianghenraid, gan osgoi canlyniadau negyddol eraill yn yr hirdymor (ee myfyriwr yn cymryd egwyl o'r cwrs er mwyn adfer)

Pa fath o wasanaeth iechyd galwedigaethol i'w gynnwys

- Gwasanaeth sy'n addas i'r diben er mwyn cynnig cyngor i fyfyrwyr meddygol
- Gwasanaeth sy'n meddu ar strwythur llywodraethu clir ac arweinyddiaeth glinigol uwch
- Gwasanaeth lle y mae modd troi at o leiaf un meddyg arbenigol achrededig sydd â phrofiad presennol neu brofiad diweddar amlwg ym maes iechyd meddygon (ee achrediad SEQHOS). Mae'n arfer da i'r tîm brofi a deall yr amgylchedd gofalu proffesiynol a materion rheoli haint.

- Gwasanaeth a fydd ar gael yn ystod adegau pwysig yn y calendr academiaidd – ee dechrau'r flwyddyn academiaidd.

Asesiad iechyd galwedigaethol

- Gellir defnyddio'r ffurflenni sampl yn atodiad y canllaw fel man cychwyn er mwyn gofyn am asesiad gan y gwasanaeth iechyd galwedigaethol, ac ar gyfer y gwasanaeth iechyd galwedigaethol yn anfon adroddiad i'r ysgol feddygol. Cyflwynir y dogfennau hyn fel canllaw, a gellir eu haddasu yn unol ag anghenion yr ysgol feddygol.

Ymsefydlu fel cyfle i rannu gwybodaeth

Efallai y bydd ysgolion meddygol yn cael cyfle i ddarganfod gwybodaeth er mwyn cynorthwyo eu myfyrwyr yn ystod y cyfnod cofrestru ac ymsefydlu.

Gall yr ysgol feddygol:

- gynnwys gwybodaeth mewn deunyddiau ymsefydlu am y ffordd y mae'r ysgol a'r brifysgol yn cynorthwyo dysgwyr anabl
- rhoi manylion cyswllt i fyfyrwyr am yr holl wasanaethau cymorth sydd ar gael a diben pob un ohonynt, gan gynnwys gwasanaethau cymorth i fyfyrwyr, gwasanaethau iechyd myfyrwyr, gwasanaethau cwnsela cyfrinachol, gwasanaethau iechyd galwedigaethol, gwasanaethau anabledd ac undeb y myfyrwyr.
- cael sesiynau ymsefydlu wyneb yn wyneb pwrpasol ynghylch cynorthwyo dysgwyr anabl, gan gynnwys carfan gyfan y myfyrwyr (gweler y cyngor ynghylch sesiynau ymsefydlu yn atodiad y canllaw, panel A5)
- annog myfyrwyr a chynnig cyfleoedd i drafod unrhyw gyflyrau iechyd neu anabledau y maent yn dymuno rhannu gwybodaeth amdanynt
- cynnwys enghreifftiau neu straeon am ddysgwyr anabl yn y deunyddiau ymsefydlu

Gall ysgolion meddygol atgoffa myfyrwyr o'r wybodaeth hon yn rheolaidd, er enghraifft trwy sicrhau ei bod yn hawdd troi ati ar wefan yr ysgol neu gynnal sesiwn ddiweddarau am iechyd ac anabledd trwy'r cwrs.

Cymorth ariannol

Gall dysgwyr anabl wneud cais am Lwfansau i Fyfyrwyr Anabl (DSAs)* er mwyn talu rhai o'r costau ychwanegol sydd ganddynt.

Gall myfyrwyr gael y lwfansau yn ychwanegol i'w cyllid i fyfyrwyr. Nid yw'r swm y byddant yn ei gael yn dibynnu ar incwm eu haelwyd, ond ar asesiad o'u hanghenion unigol. Nid oes yn rhaid i fyfyrwyr ad-dalu DSAs.

* Help os ydych yn fyfyrwr sydd ag anhawster dysgu, problem iechyd neu anabledd. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.gov.uk/disabled-students-allowances-dsas

Mae'r DSA yn cynnwys tri pheth:

- Lwfans offer arbenigol: Mae hwn yn talu am eitemau offer mawr megis cyfrifiadur neu beiriant recordio digidol. Mae'n talu costau yswiriant, cymorth technegol a gwaith trwsio hefyd.
- Lwfans ar gyfer helpwr anfeddygol: Mae hwn yn talu cost rhywun i gymryd nodiadau, darllenwyr, hyfforddiant cymorth dyslecsia ac ati.
- Lwfans cyffredinol: Mae hwn yn talu costau eraill sy'n gysylltiedig ag anabledd, nad ydynt wedi cael eu cynnwys uchod, megis llyfrau ychwanegol, argraffu, llun-gopïo ac ati. Gellir defnyddio'r lwfans ychwanegol er mwyn ychwanegu at y lwfansau eraill hefyd yn ôl yr angen.

Mae rhagor o wybodaeth ynghylch cyllid i fyfyrwyr anabl ar gael ar wefan UCAS.*

Yn ogystal â chymorth ariannol gyda'u hastudiaethau, efallai y bydd myfyrwyr yn gallu hawlio cyllid ychwanegol tuag at gostau byw o ddydd i ddydd. Gall myfyrwyr hawlio hwn trwy'r Adran Gwaith a Phensiynau† a Student Finance NI‡ yng Ngogledd Iwerddon. Ni fydd unrhyw gyllid i fyfyrwyr arall y mae'r myfyriwr yn ei gael yn effeithio ar hyn. Penderfynir ar y swm ar sail sut y mae eu cyflwr iechyd neu eu hanabledd yn effeithio ar y cymorth y mae ei angen arnynt.

Ar ôl y codir anghenion cymorth

Mae'n fater i bob ysgol neu brifysgol asesu sut y maent yn delio â phob achos unigol. Mae'n bwysig cael proses er mwyn gwneud penderfyniadau cytbwys a theg a fydd yn weithredol ar draws pob achos. Un dull yr ydym yn annog ysgolion meddygol i'w ystyried fel arfer da, yw'r model rheoli achos.

Caiff rheoli achos ei ddiffinio§ fel: *'Proses ar y cyd sy'n asesu, cynllunio, gweithredu, cydlynu, monitro a gwerthuso'r dewisiadau a'r gwasanaethau sy'n ofynnol er mwyn bodloni anghenion iechyd a gwasanaethau dynol [...]. Fe'i nodweddir gan eiriolaeth, cyfathrebu, a rheoli adnoddau, ac mae'n hyrwyddo canlyniadau ac ymyriadau cost-effeithiol ac o ansawdd.'* Fel dull gweithredu, mae'n cynnwys elfennau tebyg i dimau amlddisgyblaethol mewn meddygaeth.

Gall ysgolion ddefnyddio proses cam wrth gam (gweler y dudalen nesaf) er mwyn datblygu cynllun gweithredu i gynorthwyo pob myfyriwr. Gellir defnyddio'r un broses ar gyfer myfyrwyr sy'n datgelu cyflwr iechyd hirdymor neu anabledd yn nes ymlaen yn ystod y cwrs, yn ogystal â myfyrwyr sy'n datblygu cyflwr iechyd hirdymor neu anabledd yn ystod eu hastudiaethau. Mae'r broses hon yn cynnig trosolwg o'r hyn y gellir ei wneud; ni fydd pob cam yn briodol i bob myfyriwr, ond gellir ei addasu i bob achos unigol yn unol â disgrisiwn yr ysgol feddygol.

* UCAS, Myfyrwyr anabl. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.ucas.com/ucas/undergraduate/getting-started/individual-needs/disabled-students

† Taliad Annibyniaeth Personol. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.gov.uk/pip/how-to-claim

‡ Student Finance NI, Students with disabilities. Ar gael ar-lein trwy droi at: http://www.studentfinancenl.co.uk/portal/page?_pageid=54,1268397&_dad=portal&_schema=PORTAL

§ Comisiwn Ardystio Rheolwyr Achos. Ar gael ar-lein trwy droi at: ccmcertification.org/about-ccmc/case-management/definition-and-philosophy-case-management

Map proses er mwyn cynorthwyo myfyrwyr meddygol anabl

Mae'r broses hon yn cynnig trosolwg o'r hyn y gellir ei wneud; ni fydd pob cam yn briodol i bob myfyriwr, ond gellir ei addasu i bob achos unigol yn unol â disgrisiwn yr ysgol feddygol.

Cam 1: Ffurio grŵp cymorth

Efallai y bydd gan ysgolion meddygol arweinydd neu dîm sy'n delio â threfniadau cymorth ar gyfer myfyrwyr anabl sy'n cyrraedd. Bydd y rôl neu'r teitl swydd penodol yn gwahaniaethu rhwng ysgolion, ond byddai o gymorth pe bai unigolyn neu bobl dynodedig yn meddu ar y cyfrifoldeb dros gynorthwyo dysgwyr anabl.

Gall yr arweinydd gyfathrebu gyda thimau prifysgol ac ysgolion meddygol eraill er mwyn penderfynu pwy ddylai fod yn rhan o'r broses o archwilio trefniadau cymorth ar gyfer y myfyrwyr sy'n cyrraedd. Gallai'r grŵp craidd ar gyfer cymorth gynnwys:

- cynrychiolydd o'r ysgol feddygol sy'n meddu ar wybodaeth o gydrannau academiaidd a chlinigol y cwrs. Bydd o ddefnydd cynnwys rhywun sy'n meddu ar gefndir clinigol a dealltwriaeth o fanylion addysgu yn y cwrs ac mewn lleoliad clinigol
- cynrychiolwyr o wasanaethau bugeiliol neu wasanaeth cymorth i fyfyrwyr
- cynrychiolwyr o wasanaethau iechyd galwedigaethol
- cynrychiolwyr o wasanaethau anabled
- unrhyw rôl priodol arall o fewn system yr ysgol, er enghraifft cynrychiolwyr cleifion neu gynrychiolwyr lleyg.

Gall yr arweinydd gydlynu gyda'r partïon sy'n dymuno cymryd rhan er mwyn trefnu sgysiau gyda'r myfyriwr meddygol wrth symud ymlaen.

Cam 2: Penderfynu ar brif gysylltiadau

Ar ôl cytuno pa bartïon y byddent yn dymuno cymryd rhan, gall yr arweinydd benderfynu pwy fyddai'r prif gysylltion cyswllt wrth symud ymlaen.

- Prif gysylltiadau i'r myfyriwr: yn ddelfrydol, byddai hwn yn un unigolyn a enwir, a fydd yn gallu cyfathrebu gyda'r myfyriwr ynghylch unrhyw beth y mae ei angen arnynt mewn perthynas â'u cyflwr iechyd neu eu hanabledd ac yn ganolwr i wasanaethau eraill. Gallai'r prif gyswllt fod yn arweinydd neu'n aelod arall o'r grŵp cymorth, a heb fod yn ymwneud â dilyniant y myfyriwr. Gall yr arweinydd roi eu manylion cyswllt, manylion yr adegau pan fyddant ar gael (ee diwrnodau / oriau gwaith penodol) a manylion unigolyn cyswllt amgen pan na fyddant ar gael.
- Prif gysylltiadau mewnol: Y prif gyswllt ar gyfer pob un o'r gwasanaethau a fydd yn ymwneud ag archwilio trefniadau cymorth ar gyfer y myfyrwyr yn y dyfodol.

Cam 3: Trefniadau cyfrinachedd

Wrth drin gwybodaeth sy'n ymwneud ag unigolion, rhaid i sefydliadau sicrhau eu bod yn gwneud hynny mewn ffordd gyfreithlon. Rhaid i ysgolion meddygol ddarparu deunydd i fyfyrwyr ynghylch sut y defnyddir eu gwybodaeth, a'u hawliau mewn perthynas â'r wybodaeth honno.

Bydd hyn yn helpu i sicrhau na chaiff unrhyw wybodaeth a rennir gan y myfyriwr ei chamddefnyddio. Yn ogystal, bydd yn rhoi hyder i fyfyrwyr wrth ddarparu gwybodaeth o'r fath i ysgolion. Mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn darparu canllawiau am y wybodaeth i'w chynnwys,* gan gynnwys rhestr gyfeirio (ym Mhanel A10 yr Atodiad). Weithiau, mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cynnig ymweliadau cynghori am ddim† i sefydliadau er mwyn rhoi cyngor ymarferol‡ iddynt ynghylch sut i wella'u harfer diogelu data.

Efallai y bydd ysgol yn dymuno ystyried y canlynol wrth gasglu gwybodaeth gan fyfyrwyr am eu hiechyd.

- Cadw llwybr archwilio clir o weithgarwch penderfynu er mwyn cynorthwyo dysgwyr anabl, gan bod hyn yn debygol o gynorthwyo ysgolion i sicrhau eu bod wedi cymryd camau priodol i ddarparu addasiadau rhesymol.
- Cadw cofnod o'r holl sgysiau rhwng y grŵp cymorth a'r myfyriwr. Mae'n arfer da cytuno ar y dull o gofnodi sgysiau o'r fath a bod y myfyriwr yn gweld cofnod drafft o unrhyw drafodaethau.
- Creu ffeil ar wahân ar gyfer gwybodaeth gyfrinachol sy'n ymwneud ag iechyd y tu allan i gofnod cyffredinol y myfyriwr, gyda threfniadau mynediad pendant mewn grym ar gyfer y ffeil honno.

Cam 4: Cynhadledd achos/cyfarfod ar y cyd

Gall yr arweinydd drefnu cyfarfod rhwng y myfyriwr a'r grŵp cymorth.

Yn ogystal, gall y grŵp cymorth ystyried cael cyfarfodydd rheolaidd gyda'i aelodau ei hun yn bresennol yn unig fel cyfle i drafod cynnydd a gwerthuso achosion, yn enwedig os byddant yn delio gyda sawl achos ar yr un pryd. Bydd y grŵp yn rhoi gwybod i'r myfyriwr am y cyfarfodydd ac yn rhoi cyfle iddynt fynychu pan fo hynny'n briodol.

Mae'r pethau cyffredinol y gallai'r grŵp eu hystyried fel a ganlyn:

- amlinellid o anabledd neu gyflwr iechyd y myfyriwr – er mwyn helpu i ddeall yr effaith ar eu hastudiaethau. Ni fydd angen trafod symptomau neu fanylion meddygol penodol.
- Ystyried sut y gallai galwadau'r cwrs effeithio ar y myfyriwr, gan ystyried eu cyflwr iechyd neu eu hanabledd.
- Mae cydweithio gyda'r myfyriwr er mwyn dod i benderfyniad ar y cyd yn arfer gorau:
 - Y myfyriwr yw'r un gorau i esbonio sut y mae eu cyflwr iechyd neu eu hanabledd yn effeithio arnynt o ddydd i ddydd.

* Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, Yr Hawl i gael gwybod. Ar gael ar-lein trwy droi at: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/individual-rights/right-to-be-informed/>

† Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, Ymweliadau cynghorol. Ar gael ar-lein trwy droi at: <https://ico.org.uk/for-organisations/resources-and-support/advisory-visits/>

‡ Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, Canllaw i ymweliadau cynghorol ICO. Ar gael ar-lein trwy droi at: <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/2786/guide-to-advisory-visits.pdf>

- Aelodau'r grŵp cymorth sydd yn y sefyllfa orau i esbonio'r hyn y bydd angen i'r myfyriwr ei wneud o ddydd i ddydd yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol feddygol.

Gallai'r drafodaeth gynnwys gwahanol elfennau bywyd myfyriwr yn ystod eu cyfnod mewn ysgol feddygol:

1 Logisteg, llety a thrafnidiaeth:

Trefniadau byw y myfyriwr, sut y maent yn teithio i leoliadau prifysgol ar gyfer eu cwrs, manteisio ar wasanaethau a lleoliadau prifysgol eraill (ee llyfrgell, undeb y myfyrwr). Mae'n debygol y bydd polisiau'r brifysgol sy'n bodoli eisoes yn rhoi sylw i nifer o'r trefniadau hyn.

2 Rhan academiaidd:

Yr hyn y bydd angen i'r myfyriwr ei wneud o ddydd i ddydd er mwyn ymgysylltu â'r cwrs. Mae hyn yn cynnwys dilyn gweithgareddau addysgu mewn ffordd effeithiol (ee darlithoedd, seminarau, sesiynau tiwtorial), gallu manteisio ar ddeunyddiau addysgu mewn ffurf briodol, cymorth sgiliau astudio neu astudio, a chyflawni aseiniadau.

3 Rhan mewn labordy:

Mae cwrs meddygol yn cynnwys sesiynau mewn labordy neu labordy sgiliau lle y bydd myfyrwr yn defnyddio offer a chemegau penodol. Gallai'r trafodaethau ystyried yr hyn y bydd angen i'r myfyriwr ei fynychu, defnyddio offer mewn ffordd briodol a chwblhau tasgau.

Gall efelychiad neu daith o gwmpas y labordy sgiliau (os oes modd) helpu'r myfyriwr i gael darlun mwy realistig o'r hyn y bydd angen iddynt ei wneud.

4 Rhan glinigol:

Gall y grŵp drafod sawl peth am leoliadau clinigol:

- Llety yn ystod y cyfnod ar leoliadau
- Trafnidiaeth i safleoedd lleoliadau ac oddi yno
- Defnyddio'r cyfleusterau clinigol ee hygyrchedd adeiladau
- Tasgau nodweddiadol y gofynnir i fyfyrwr ar leoliad eu cyflawni (ee tasgau gweinyddol a chlerigol, archwiliadau syml, tasgau clinigol eraill)
- Yr amserlen yn ystod lleoliadau clinigol
- Defnyddio offer, cemegau a chynhyrchion fferyllol (ee menig, nodwyddau, chwistrellau, canwlâu)
- Defnyddio offer cynorthwyol
- Cyfathrebu gyda chleifion a'u teuluoedd / gofalwyr

Gall efelychiad neu daith o gwmpas safleoedd lleoliadau clinigol (os oes modd) helpu'r myfyriwr i ddychmygu'r hyn y bydd angen iddynt ei wneud.

5 Rhan asesu:

Yr asesiadau ysgrifenedig ac ymarferol y bydd angen i fyfyrwyr meddygol eu cyflawni er mwyn symud trwy gwahanol gamau'r cwrs.

Gall y grŵp drafod ffurf yr asesiadau gan gynnwys yr amseru a'r offer a ddefnyddir. Gall efelychiad neu brawf asesu helpu'r myfyriwr i ddeall yr hyn y bydd angen iddynt ei wneud. Mae'n arfer da trefnu adolygiad yn dilyn yr asesiad cyntaf a gyflawnir gan fyfyrwr hefyd.

6 Trefniadau gofal:

Efallai y bydd angen i'r myfyriwr fynychu apwyntiadau parhaus gyda gwasanaethau iechyd er mwyn sicrhau bod eu cyflwr iechyd neu eu hanabledd yn cael ei reoli. Gall y grŵp:

- ofyn i'r myfyriwr pa mor aml y bydd angen iddynt fynychu apwyntiadau iechyd ac ym mha leoliadau
- cytuno ar drefniadau ymlaen llaw, er enghraifft pa gyfnod o absenoldeb y bydd ei angen ar y myfyriwr yn ystod y flwyddyn academaidd
- annog y myfyriwr i gofrestru gyda gwasanaethau lleol, fel y gallant fanteisio ar weithwyr iechyd proffesiynol yn hawdd yn ôl yr angen, er mwyn cael triniaeth a rheolaeth barhaus
- Gofal bugeiliol arall neu gymorth ariannol y bydd angen i'r myfyriwr ei gael er mwyn rhoi eu cyflwr iechyd neu eu hanabledd

Step 5: Penderfyniad ynghylch a ellir cynorthwyo myfyriwr i fodloni'r *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*

Rhaid i ysgolion meddygol ddefnyddio *Canlyniadau ar gyfer graddedigion* fel y meincnod sylfaenol wrth benderfynu a ellir cynorthwyo myfyriwr trwy'r cwrs neu beidio.

Rhaid i'r holl raddedigion o ysgolion meddygol y DU fodloni'r un safon cymhwysedd, fel y disgrifiwyd yn y *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*. Ond yn bwysig, gallwch wneud addasiadau rhesymol mewn perthynas â'r ffordd yr asesiad y canlyniadau hynny, ac eithrio pan fo'r dull perfformio yn rhan o'r cymhwysedd i'w sicrhau.*

Er mwyn penderfynu a ellir cynorthwyo myfyriwr i fodloni'r *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*, gall y grŵp cymorth:

- fynd trwy'r holl sgiliau a'r gweithdrefnau a restrir yn nogfen *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*, gan ystyried a fyddai'r myfyriwr mewn sefyllfa i fodloni'r rhain gyda chymorth priodol yn ei le

* Nid oes angen i fyfyrwyr meddygol gyflawni gweithdrefnau y gallent arwain at gysylltiad (EPPs) er mwyn cyflawni canlyniadau addysg feddygol israddedig. Gall myfyriwr y mae ganddynt frysau a gludir yn y gwaed astudio meddygaeth, ond efallai na fyddant yn gallu cyflawni EPPs ac efallai y gosodir cyfyngiadau ar eu lleoliadau clinigol.

- archwilio pa rannau y gallai'r myfyriwr gael anhawster gyda nhw: Gofyn i'r myfyriwr 'sut allech chi roi sylw i hyn?'; 'a ydych chi'n gallu gweld unrhyw broblemau gyda hyn?'; 'pa strategaethau ymdopi y gallech chi eu mabwysiadu?', a 'sut allwn ni helpu gyda hyn?'.

Gall y trafodaethau gael eu harwain gan feddyg iechyd galwedigaethol achrededig sydd â phrofiad ym maes iechyd meddygon. Gall y meddyg iechyd galwedigaethol gwblhau asesiad a chael cyngor gan sefydliadau arbenigol eraill yn ôl yr angen; a rhoi eu barn i'r grŵp ynghylch a ellir cynorthwyo'r myfyriwr i gyflawni'r Canlyniadau.

Gall ysgolion ystyried unrhyw geisiadau gan fyfyrwr am ail farn neu gyfeiriad at wasanaeth iechyd galwedigaethol arall.

Os bydd yr ysgol yn penderfynu y gellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*, gall y grŵp cymorth lunio cynllun gweithredu ar gyfer y cwrs. Yn ogystal, gall y grŵp lunio cynllun gweithredu sy'n cynnwys trefniadau ymadael priodol os byddant o'r farn, ar ôl ystyried y manylion yn drylwyr, na fydd y myfyriwr yn gallu cyflawni'r Canlyniadau er gwaethaf y ffaith eu bod wedi cael cymorth (gweler Cam 6).

Panel 12:

Penderfynu a ddylid darparu cymorth neu beidio

Yn eu Fframwaith Arfer Da er mwyn cynorthwyo myfyrwyr anabl*, mae Swyddfa'r Dyfarnwr Annibynnol (OIA) yn argymhell y dylid gofyn y cwestiynau canlynol wrth weithredu polisiau a gweithdrefnau.

- A yw'r myfyriwr yn anabl?
- Os yw, pa ddarpariaethau (er enghraifft, polisiau a gweithdrefnau) yr ydym yn eu gweithredu ar eu cyfer?
- A yw'r darpariaethau hyn yn eu rhoi dan anfantais?
- Beth fyddai modd ei wneud i atal yr anfantais honno?
- A fyddai hi'n rhesymol i ni gymryd y camau hynny?

Ar sail yr arweiniad gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, gall yr ysgol feddygol ofyn y cwestiynau canlynol:

- A ydym wedi ystyried yr achos hwn yn unigol, am y myfyriwr penodol a'u hamgylchiadau unigryw?
- A ydym wedi ystyried trin y myfyriwr yn well neu'n 'fwy ffafriol' na phobl nad ydynt yn anabl fel rhan o'r datrysiad?
- A yw'r addasiad(au) arfaethedig yn effeithiol wrth waredu neu leihau unrhyw anfantais y mae'r myfyriwr anabl yn ei wynebu? A ydym wedi ystyried newidiadau neu addasiadau eraill sy'n gallu cyfrannu?

* OIA, Fframwaith Arfer Da er mwyn cynorthwyo myfyrwyr anabl. Ar gael ar-lein trwy droi at: www.oiahe.org.uk/media/117373/oia-good-practice-framework-supporting-disabled-students.pdf

- Pa mor hawdd neu ymarferol yw'r addasiad hwn?
- Faint mae'r addasiad hwn yn ei gostio?
- A oes cyngor neu gymorth ar gael? A ydym wedi ystyried cael cyngor arbenigol er mwyn cynorthwyo gweithgarwch cytbwys wrth wneud penderfyniadau? A allem gysylltu â sefydliadau arbenigol?
- A ydym yn credu y byddai'r addasiad hwn/addasiadau hyn yn cynyddu'r risgiau i iechyd a diogelwch unrhyw un (y myfyriwr, myfyrwyr eraill, staff, cleifion ac ati)? Os byddai/byddent, a ydym wedi cynnal asesiad cywir ac wedi'i ddogfennu o'r risgiau posibl?

Ni allai addasiad fod yn rhesymol pe bai risg i ddiogelwch. Ond y casgliad yno yw bod yn rhaid i risg neu risg posibl fod yn seiliedig ar asesiad cywir ac wedi'i ddogfennu, yn hytrach nag unrhyw dybiaethau, gan ein bod yn dymuno sicrhau dysgwyr y dilynir proses wrthrychol o wneud penderfyniad yn eu hachos nhw.

Cam 6: Cynllun gweithredu

Ar ôl gwneud penderfyniad ynghylch a ellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r *Canlyniadau ar gyfer graddedigion*, gall y grŵp cymorth lunio cynllun gweithredu gyda'r myfyriwr.

Os bydd yr ysgol yn penderfynu y gellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r <i>Canlyniadau ar gyfer graddedigion</i> :	Os bydd yr ysgol yn penderfynu na ellir cynorthwyo'r myfyriwr i fodloni'r <i>Canlyniadau ar gyfer graddedigion</i> :
<ul style="list-style-type: none"> • Drafftio cynllun gweithredu ar gyfer cymorth ac addasiadau rhesymol, er mwyn i'r myfyriwr ymgysylltu â phob rhan o'r cwrs. • Drafftio gyda mewnbwn y myfyriwr os oes modd. • Cynnwys unrhyw argymhellion a roddwyd gan y meddyg iechyd galwedigaethol. Os ceir pryderon ynghylch dichonolrwydd, gall y grŵp drafod y cam o ddod i gytundeb am yr hyn a fyddai'n bosibl. • Ystyried cymorth ariannol er mwyn gweithredu'r cynllun. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'n arfer da cael cyfarfod gyda'r myfyriwr ac esbonio'r penderfyniad wyneb yn wyneb. • Gellir esbonio'r penderfyniad yng nghydestun Canlyniadau ar gyfer graddedigion a Hyrwyddo rhagoriaeth, sy'n nodi nad oes modd i ddysgwyr sicrhau cynnydd os na allant gyflawni'r canlyniadau dysgu gofynnol (R3.15) • Annog y myfyriwr i ystyried dewisiadau amgen, gan gynnwys sicrhau gradd amgen gan y brifysgol a chyngor gyrfaoedd arall* • Ceir rhai awgrymiadau ynghylch cael sgysiaid anodd yn atodiad y canllaw (panel A3).

Cam 7: Monitro ac adolygu

Ar ôl cytuno ar y cynllun gweithredu, gall yr ysgol benodi rhywun a fydd yn gyfrifol am ei weithredu. Mae gweithredu'r cynllun gweithredu yn gyfrifoldeb ar y cyd rhwng yr ysgol feddygol a'r myfyriwr.

- Gall y prif gyswllt a'r myfyriwr gyfarfod yn rheolaidd er mwyn monitro cynnydd y cynllun gweithredu, er enghraifft trwy gyfrwng adolygiad tymhorol neu flynyddol. Yn ogystal, gall yr ysgol roi cyswllt i'r myfyriwr er mwyn codi materion rhag ofn nad ydynt yn fodlon â'r cymorth a ddarparir.
- Rhaid i'r myfyriwr ymgysylltu â'r broses gymorth a chyfrannu at weithrediad y cynllun gweithredu. Os na fydd y myfyriwr yn cydymffurfio â mesurau ac addasiadau a gynlluniwyd i'w galluogi i gwblhau'r cwrs, efallai y bydd hyn yn datblygu i fod yn fater sy'n ymwneud ag addasrwydd myfyriwr i wneud gwaith ([paragraff 81](#), *Ymddygiad proffesiynol ac addasrwydd i wneud gwaith*).

* Mae'n debygol y bydd gan yr ysgol unigolion a thimau amlwg yn yr ysgol sy'n gallu cynnig cyngor gyrfaoedd arbenigol. Yn ogystal, gall yr ysgol gyfeirio'r myfyriwr at gyngor gyrfaoedd allanol, er enghraifft gan Gyrfaoedd BMA (<https://www.bma.org.uk/advice/career>) a Medical Success, Cyngor am yrfaedd meddygol amgen i feddygon. Ar gael ar-lein trwy droi at: <http://medicalsucces.net/careers-advice/alternative-medical-careers/>

Pan fydd cymorth yn ei le

Anghenion sy'n esblygu

Dylai ysgolion meddygol gofio y gall anghenion dysgwyr anabl newid yn ystod y cwrs.

Mae'n arfer da i'r ysgol gymryd camau i asesu effeithiolrwydd y cymorth a roddir i ddysgwyr anabl. Gallai'r rhain gynnwys:

- sgysiau 'dal i fyny' rheolaidd gyda'r myfyriwr
- ffordd i'r myfyriwr godi unrhyw faterion am y cymorth y maent yn ei gael
- cynnal adolygiad mwy ffurfiol yn rheolaidd, e.e. bob tymor neu bob blwyddyn.

Gall prif gyswllt yr ysgol feddygol ddelio â newidiadau bach yn y cymorth y mae'r myfyriwr yn ei gael, trwy gael cyswllt â'r gwasanaethau priodol.

Os bydd newidiadau arwyddocaol yn digwydd, efallai y bydd y prif gyswllt o'r ysgol feddygol yn dymuno galw cynhadledd achos neu gyfarfod ar y cyd arall er mwyn trafod sut y gellir delio â'r rhain. Mae hyn yn arbennig o berthnasol ar gyfer cyflyrau dirywiol neu sy'n gwaethygu. Os bydd cyflwr myfyriwr yn newid mewn ffordd sylweddol, efallai y bydd angen i grŵp cymorth yr ysgol feddygol ailasesu a ellir cynorthwyo'r myfyriwr o hyd i fodloni'r Canlyniadau ar gyfer graddedigion.

Cymryd amser i ffwrdd o'r cwrs*

Efallai y bydd rhai myfyrwyr yn anhwylyd yn ystod eu hastudiaethau a bydd angen iddynt gymryd amser i ffwrdd o'r cwrs er mwyn gwella.

Os bydd yr ysgol neu fyfyriwr meddygol o'r farn y byddent yn cael budd o gymryd amser i ffwrdd o'r cwrs, gallai'r grŵp cymorth gyfarfod eto i wneud penderfyniad (gan gynnwys y myfyriwr pan fo hynny'n briodol). Gallai'r trafodaethau gynnwys:

- pam y byddai'r myfyriwr yn cael budd o/yn dymuno cymryd amser i ffwrdd efallai
- hyd y cyfnod yr argymhellir y dylai'r myfyriwr ei gymryd i ffwrdd.
 - gall colli swm sylweddol o amser addysgu neu ar leoliadau olygu ei bod yn amhosibl i fyfyriwr ddal i fyny gyda'u gwaith. Mae angen i'r ysgol sicrhau cydbwysedd rhwng hyn a'r effaith negyddol y gall ailadrodd blwyddyn ei chael ar y myfyriwr, felly mae angen gwneud penderfyniadau fesul achos
- yr hyn y disgwylir i'r myfyriwr ei wneud, neu'r hyn y mae'r myfyriwr yn bwriadu ei wneud yn ystod y cyfnod hwnnw (ee mynychu rhaglen driniaeth)
- eu lleoliad yn ystod eu cyfnod i ffwrdd: er enghraifft, yn lleol ac yn defnyddio cyfleusterau'r brifysgol,

* Seilir yr adran hon ar y cyngor a roddir i ysgolion meddygol am y mater hwn yn [Cynorthwyo myfyrwyr meddygol sydd â chyflyrau iechyd meddwl](#) (arweiniad ar y cyd gyda'r Cyngor Ysgolion Meddygol).

neu'n dychwelyd gartref i gael cymorth gan deulu a ffrindiau

- lefel y cyswllt y byddant yn ei chael gyda'r ysgol feddygol a'r brifysgol yn ystod eu cyfnod i ffwrdd
- sut y gall yr ysgol eu helpu i ailintegreiddio i'r cwrs pan fyddant yn dychwelyd.

Bydd adegau yn codi pan fydd yr ysgol a myfyriwr yn anghytuno ynghylch y cwestiwn ai cymryd amser i ffwrdd o'r cwrs yw'r peth iawn i'w wneud. Dylai'r ysgol gymryd camau rhesymol i ddeall y gwahaniaeth barn, gan ddatblygu cynllun priodol gyda'r myfyriwr.

Dylai'r ysgol ddarparu cymorth bugeiliol ar lefel uchel oherwydd y bydd hwn yn gyfnod anodd i'r myfyriwr. Mae'r un peth yn wir pan fydd myfyriwr sydd wedi cymryd amser i ffwrdd yn dychwelyd i'r cwrs.

Dylai'r ysgol feddwl am ffyrdd o gynnwys hyblygrwydd mewn cyrsiau, fel bod modd i fyfyrwyr ddal i fyny ar yr amser y maent wedi'i golli.

Panel 13:**A oes modd i ysgolion ddarparu addasiad na ystyrir yn rhywbeth mor realistig yn yr amgylchedd clinigol, megis amser ychwanegol?**

Cynlluniwyd yr asesiad i brofi safonau cymhwysedd penodol. Gellir gwneud addasiad rhesymol er mwyn galluogi myfyriwr anabl i fodloni'r un safon a ddisgwylir o bob myfyriwr – ni all newid neu ostwng y safon honno. Y ffactor allweddol yw a yw'r elfen a addaswyd yn rhan o'r safonau cymhwysedd a brofir yn yr asesiad hwnnw.

Mae amser ychwanegol yn addasiad rhesymol posibl. Mae'n dibynnu a yw'r ysgol feddygol yn penderfynu bod y rhan sy'n ymwneud ag amser yn rhan o'r safonau cymhwysedd a brofir yn yr asesiad penodol hwnnw. Mae hyn yn berthnasol i rannau eraill hefyd, er enghraifft, a ydych yn dymuno profi sillafu, atalnodi a gramadeg, neu'r iaith a ddefnyddir yn y cwestiynau, fel cymhwysedd.

Gall ysgolion meddygol ystyried addasiadau fel yr enghreifftiau canlynol. Enghreifftiau yw'r rhain a bydd angen gwneud penderfyniadau ar sail achosion unigol bob tro.

- amser ychwanegol ar gyfer asesiad neu gydrannau penodol asesiad
- peidio marcio'n is oherwydd safon sillafu, atalnodi a gramadeg
- caniatáu i fyfyrwyr ddefnyddio papur a beiro
- caniatáu i fyfyrwyr gymryd yr asesiad mewn amgylchedd tawel – er enghraifft, efallai y bydd unigolyn sydd â dyslecsia yn ei chael hi'n anodd iawn canolbwyntio mewn amgylcheddau gorlawn prysur

Wrth drefnu cymorth ar gyfer asesiadau sy'n efelychu'r amgylchedd clinigol, efallai y bydd ysgolion meddygol yn dymuno ystyried:

- ei bod yn naturiol y bydd myfyrwyr meddygol dan fwy o straen nag arfer mewn asesiad. Gall straen waethygu nifer o gyflyrau – ee gall waethygu atal dweud
- mae myfyrwyr meddygol a meddygon yn unigolion sydd â chryn allu, a gallant ddatblygu strategaethau ymdopi llwyddiannus ym maes arfer clinigol. Er enghraifft, defnyddio templedi er mwyn helpu i strwythuro gwaith ysgrifenedig; meddalwedd gwirio sillafu, arddweud nodiadau, dulliau gweledol/sain, apiau meddygol, a meddalwedd adnabod llais

Mae angen i geisiadau am addasiadau gael eu cadarnhau gan y myfyriwr, er enghraifft trwy gyfrwng adroddiad gan seicolegydd addysg. Yn yr un modd, rhaid i ysgolion gadarnhau penderfyniad i wrthod ceisiadau am addasiadau. Mae'n annhebygol y bydd polisi cyffredinol yn rhesymol.

Mae'r hyn a ystyrir yn rhesymol, ac a fyddai addasiad penodol yn atal y safon cymhwysedd rhag cael ei dangos, yn benderfyniad i bob ysgol feddygol ei wneud ar sail ffeithiau pob achos penodol.

Panel 14:

Beth all ysgolion meddygol ei wneud pan gaiff myfyrwyr ddiagnosis cyflwr iechyd neu anabledd o ganlyniad i'r ffaith eu bod wedi methu asesiad?

Os bydd myfyriwr yn methu asesiad neu gydran benodol mewn ffordd annisgwyl, gall yr ysgol archwilio a yw hyn o ganlyniad i anabledd neu gyflwr iechyd hirdymor.

- Mae myfyrwyr meddygol yn unigolion sy'n meddu ar gryn allu, felly mae'n debygol bod unrhyw anabledd neu gyflwr iechyd sy'n effeithio ar eu perfformiad mewn arholiad wedi parhau i fod yn gudd. Yn ogystal, gallai myfyrwyr feddwl bod cael diagnosis yn ifanc yn amherthnasol gan nad yw wedi effeithio ar eu perfformiad mewn asesiadau blaenorol, er enghraifft yn yr ysgol.
- Mae natur asesiad mewn ysgol feddygol yn benodol i'r lleoliad hwnnw, felly ni fyddai myfyrwyr wedi bod yn yr amgylchedd arholiad hwnnw o'r blaen.
- Ceir anabledau cudd sy'n gallu effeithio ar berfformiad mewn arholiad – er enghraifft, mae [Cymdeithas Ryngwladol Dyslecsia](#)* yn dweud bod '*Dyslecsia yn effeithio ar 1 o bob 10 unigolyn, na fydd nifer ohonynt yn cael diagnosis nac unrhyw wasanaethau ymyrraeth o gwbl neu fawr iawn o wasanaethau ymyrraeth*'.

* dyslexiada.org/dyslexia-test/